

PERKEMBANGAN UNDANG-UNDANG PENAPISAN FILEM DI MALAYSIA 1924-1952

WAN AMIZAH, FARIDAH IBRAHIM, FUZIAH KARTINI
HASSAN BASRI & NORMAH MUSTAFFA
UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA

Abstrak

Kertas ini membincangkan perkembangan undang-undang yang berkaitan kawalan dan penapisan filem di Malaya dari tahun 1924 hingga 1952. Undang-undang pertama yang memberi tumpuan khusus untuk kawalan dan penapisan kandungan filem digubal pada tahun 1924, iaitu melalui Ordinans Filem Sinematograf 1924. Selepas itu, beberapa pindaan dilakukan bagi memantapkan lagi dasar penapisan yang ada sehinggalah berlakunya Pendudukan Jepun pada 1942-1945. Selepas Jepun tewas dalam Perang Dunia Kedua, British kembali berkuasa. Bagaimanapun, selepas 28 tahun, akhirnya ordinans tersebut dimansuhkan dan digantikan dengan Akta Penapisan Filem 1952.

***Kata kunci:** penapisan filem; kawalan filem; filem sinematografi; sistem penapisan; Malaysia*

THE DEVELOPMENT OF CENSORSHIP LAWS IN MALAYSIA 1924-1952

Abstract

The paper discusses the development of laws related to the control and censorship of films in Malaya from 1924 to 1952. The first law which focused specifically to the control and censorship of film content was enacted in 1924, i.e. Cinematograph Films Ordinance 1924. Subsequently, several amendments were made to further

strengthen the existing censorship policies in Malaya until the Japanese Occupation in 1942-1945. After Japan was defeated in World War II, the British came back to power. However, after 28 years, the Ordinance was eventually repealed and replaced by the Film Censorship Act 1952.

Keywords: *film censorship; film control; cinematograph film; censorship system; Malaysia*

Pengenalan

Akta Penapisan Filem di Malaysia melalui proses evolusinya yang panjang bermula secara tidak langsung sejak pentas awam dibina untuk mengadakan persembahan teater, bangsawan dan wayang mendu Cina (Wan Amizah 2008). Pada peringkat awal kedatangan filem ke Tanah Melayu, pihak British masih belum mengenakan peraturan yang ketat ke atas pengusaha panggung dan pengedar filem. Walau bagaimanapun, dengan peredaran masa, sedikit demi sedikit peraturan dan undang-undang baru mula diperkenalkan kepada penonton dan pengusaha filem. Pengaruh ini, sama ada positif atau negatif, turut meresap ke dalam sistem dan dasar penapisan filem sehingga sukar dibuang walaupun Malaya kemudiannya memperoleh kemerdekaan daripada Britain. Perubahan yang berlangsung dalam masyarakat dianggap cukup kuat hingga berupaya menyebabkan perubahan pada sistem penapisan. Dasar sering berubah tetapi sistem lebih sukar berubah.

Di Malaysia, filem dianggap sebagai cabang kerajaan, dan dengan itu filem mesti berfungsi selaras dengan kehendak kerajaan (Fuziah Kartini & Raja Ahmad Alauddin 2003). Jika filem tersebut didapati bertentangan dan tidak mematuhi dasar dan aspirasi kerajaan, maka filem itu harus ditapis atau diharamkan untuk tayangan umum. Detik permulaan sistem dan dasar penapisan filem tercetus daripada usaha pihak pemerintah yang mahu mengawal apa-apa sahaja bentuk hiburan yang dipertontonkan kepada rakyat. Daripada mengawal dan menentukan apa yang boleh dan apa yang tidak boleh dipentaskan oleh bangsawan, wayang kulit dan wayang mendu, usaha pengawalan ini bersinambungan dalam bentuk penapisan filem pula apabila filem tiba di Tanah Melayu. Usaha tersebut digembleng dalam pelbagai bentuk, misalnya pemilik panggung perlu mendapatkan permit atau lesen untuk membina panggung dan menjalankan perniagaan penayangan filem.

Perundangan terawal yang berkaitan tayangan pentas umum ialah Akta Teater 1895, namun dalam soal tayangan filem, akta ini lebih menjurus aspek keselamatan dan pengendalian panggung. Apa pun dasar awal berhubung penapisan sudah mula diterapkan apabila setiap persembahan pentas tersebut perlu mendapatkan lesen atau permit persembahan. Filem pada awalnya dibawa ke Tanah Melayu sebagai suatu bentuk hiburan untuk pegawai dan pentadbir penjajah Inggeris.

Dasar perundangan yang pertama yang digubal berkaitan dengan kandungan filem dan kesan negatif filem terhadap penonton dibuat pada Ordinan Teater 1908 (Pindaan) No. II tahun 1912 (Negeri-negeri Selat). Pihak polis diberi kuasa menentukan adegan apa yang sesuai untuk tayangan dan polis juga boleh menyerbu dan merampas filem yang tidak mendapat kebenaran. Rentetan daripada itu, Ordinan Teater 1908 (Pindaan) No. 22 tahun 1917 (Negeri-negeri Selat) dan Ordinan Teater 1908 (Pindaan) No. 1 tahun 1919 (Negeri-negeri Selat) merupakan dasar pertama yang menjurus pada pelantikan seorang Penapis Filem di bawah kuatkuasa Jabatan Polis, yang bidang tugas Penapis Filem adalah khusus menapis dan memotong mana-mana filem sebelum ditayangkan kepada umum.

Undang-undang Penapisan Filem (1924 – 1952)

Sistem dan dasar penapisan filem di Tanah Melayu mengalami perubahan ketara dalam tempoh ini berikutan berlakunya peristiwa penting di dalam dan di luar negara, yang menjadi pemangkin perubahan tersebut. Tempoh ini juga menyaksikan perkembangan dan pembangunan filem khususnya di Hollywood, Amerika Syarikat, kerana ekonomi negara lain seperti di Eropah dan Britain masih belum pulih sepenuhnya daripada Perang Dunia Pertama pada awal 1920-an dan kemudian, pada awal 1940-an, berhadapan pula dengan Perang Dunia Kedua.

Perkembangan undang-undang ini diringkaskan dalam Jadual 1, yang bermula daripada penggubalan Ordinan Filem Sinematograf 1924 yang dibuat Singapura hinggalah penggubalan Ordinan Filem Sinematograf 1952. Pendudukan Jepun di Tanah Melayu pada 1942 hingga 1945 turut dibincangkan sebelum British kembali berkuasa. Bidang kuasa Ordinan Filem Sinematograf 1924 ini meliputi hanya Negeri-negeri Selat, Johor dan Negeri-negeri Melayu Bersekutu sahaja pada peringkat awalnya tetapi kemudian diperluas hingga merangkumi seluruh Singapura, Semenanjung Tanah Melayu dan Borneo Utara (termasuk Sabah, Sarawak dan Brunei) apabila ordinans tahun 1952 digubal.

Jadual 1 Perkembangan Undang-undang berkaitan Penapisan Filem (1924 - 1952)

Bil	Nama perundangan	Tarikh Kuatkuasa
1	Ordinan Filem Sinematograf 1924	30 Jun 1924
2	Enakmen Filem Sinematograf (Kawalan) No. 3 tahun 1927 (Negeri-negeri Melayu Bersekutu)	17 Mac 1927
3	Rang Undang-undang Ordinan Teater 1908 (Pindaan) 1927	Tidak diluluskan
4	Ordinan Filem Sinematograf 1924 Pindaan 1928	26 Mei 1928
5	Ordinan No. 35 (Perbandaran) Singapura, 1930	26 Sept 1930
6	Ordinan Filem Sinematograf 1924 (No. 14) Pindaan 1935	8 Mei 1935
7	Ordinan Teater 1908 (Pindaan) 1935	8 Mei 1935
8	Undang-undang Kecil Teater (Perbandaran) Melaka, 1935	23 Januari 1935

9	Enakmen Filem Sinematograf (Kawalan), 1937 (Terengganu)	13 Sept 1937
10*	Perisytiharan Filem Sinematograf British, 1946	17 Mac 1946
11*	Rang Undang-undang Ordinans Filem Sinematograf British, 1949	Tidak diluluskan

Sumber: Straits Settlements. *Government Gazette*, 1924 – 1937, * Singapore. 1952.

a) Ordinans Filem Sinematograf 1924

Berikutan ledakan bilangan filem yang semakin banyak dibawa dan diedar masuk ke tanah jajahan, maka pihak Peguam Negara merasakan perlunya digubal satu akta khas bagi menangani aspek kandungan sinematograf. Sehingga penghujung 1923, sebanyak 1,178 buah filem sepanjang 3,405,950 kaki filem telah ditapis, iaitu secara purata hampir 100 filem sebulan, atau 4 filem sehari (Wan Amizah 2008).

Rang undang-undang Ordinans Filem Sinematograf ini kali pertama dibaca pada 17 Disember 1923, sebagai lanjutan kepada Ordinans Teater, tetapi lebih khusus kepada tayangan filem dan sinematograf. Fasal 2 adalah takrif dan tafsiran. Fasal 3 dan 4 menyebut bahawa mana-mana filem yang diterbitkan di tanah jajahan atau dibawa masuk dari luar tanah jajahan haruslah disimpan di sebuah gudang Kerajaan. Fasal 5 pula memperuntukkan kuasa kepada Ketua Pengarah Pos untuk membuka bungkusan mengandungi filem yang dikirimkan melalui pos dan menyerahkan bungkusan tersebut ke gudang filem. Fasal 6 pula berkaitan liabiliti kerosakan filem yang ditempatkan di gudang. Fasal 7 dan 8 berkaitan filem yang dibenarkan atau diharamkan. Fasal 11 dan 14, masing-masing berkaitan penalti terhadap tayangan filem yang tidak dibenarkan dan pameran filem atau poster yang belum ditandakan. Fasal 15 berhubung Jawatankuasa Rayuan yang bersidang bagi mendengar keputusan filem yang tidak diluluskan untuk tayangan. Jawatankuasa Rayuan ini terdiri daripada 10 orang anggota, iaitu Pengerusi, Timbalan Pengerusi, 3 Pegawai dan 5 Bukan Pegawai. Fasal 16 memperuntukkan kuasa geledah bagi filem yang tidak dibenarkan, Fasal 17 tentang yuran dan Fasal 18 dan 19 tentang pegawai Timbalan Penapis Filem dan Penolong Penapis Filem. Fasal 20 pula berkaitan pembuangan filem yang tidak dituntut, Fasal 21 berkaitan filem transit dan Fasal 22 berkaitan pemansuhan seksyen yang berkaitan dalam Ordinans Teater yang kini dimasukkan ke dalam Ordinans Filem Sinematograf ini. (CO 275/109/B37-B38)

Perbincangan mesyuarat Majlis Perundangan dalam bacaan kedua pada 18 Februari 1924 pula membangkitkan soal filem buatan amatir yang tidak boleh disamakan dengan filem profesional. Soal pemilik filem juga dibincangkan, misalnya alamat pos yang ditukar, lalu mengakibatkan filem tersebut jatuh ke tangan orang lain. Memandangkan tiada kata putus untuk menerima Rang Undang-undang ini sebagai bacaan kedua, maka mesyuarat memutuskan untuk

melantik satu Jawatankuasa Pilihan khusus membincangkan ordinans ini, yang terdiri daripada Peguam Negara Sir J.W. Murison, Ketua Polis Negara G.C. Denham, W. Lowther Kemp, W.H. Thorne dan G.S. Carver. (CO 275/111/B14-B16)

Pada Mesyuarat Majlis Perundangan yang bersidang pada 14 April 1924, majlis dimaklumkan oleh Peguam Negara bahawa Jawatankuasa Pilihan telah bersidang dan telah meluluskan cadangan Rang Undang-Undang tersebut dengan beberapa pindaan. Justeru, bacaan kedua pun diluluskan oleh Majlis dan bacaan ketiga diluluskan oleh Majlis pada 30 Jun 1924. (CO 275/111)

b) Enakmen Filem Sinematograf (Kawalan) No. 3 tahun 1927 (Negeri-negeri Melayu Bersekutu, FMS)

Enakmen ini telah diluluskan pada 17 Mac, 1927 dan diwartakan dalam *FMS Government Gazette* pada 1 April, 1927, iaitu tarikh berkuatkuasanya undang-undang baru ini. Dengan berkuatkuasanya enakmen ini maka terbatalah Enakmen Teater 1910 untuk semua Negeri-negeri Melayu Bersekutu.

Secara umumnya, enakmen ini digubal bertujuan mengawal penayangan filem sinematograf di negeri-negeri Melayu Bersekutu, iaitu dengan mengikuti langkah Negeri-negeri Selat. Malah, kandungan enakmen ini hampir serupa seperti kandungan Ordinans Filem Sinematograf 1924 bagi Negeri-negeri Selat. Persamaan yang terdapat ini terjadi kerana Presiden Majlis Persekutuan Negeri-negeri Melayu Bersekutu yang meluluskan enakmen ini pada masa itu, iaitu Sir L.N. Guillemard, merupakan mantan Gabenor Negeri-negeri Selat yang bertanggungjawab menggubal Ordinans Filem Sinematograf tahun 1924. Sedikit perbezaan antara kedua-dua perundangan ini ialah Ordinans Filem Sinematograf 1924 bagi Negeri-negeri Selat lebih menitikberatkan soal penyimpanan filem yang dibawa masuk untuk ditapis tetapi Enakmen tahun 1927 Negeri-negeri Melayu Bersekutu ini tidak menyatakan secara terperinci perkara tersebut.

c) Rang Undang-undang Ordinans Teater 1908 (Pindaan) 1928

Semasa membincangkan Pindaan Ordinans Teater dalam Mesyuarat Majlis Perundangan pada 10 Oktober 1927, Pemangku Peguam Negara, G.G. Seth, menghuraikan dengan panjang lebar rasional mengapa pindaan tersebut harus diluluskan. Kebimbangan utama beliau adalah kerana kurang daripada 5 peratus daripada keseluruhan filem yang ditayangkan di tanah jajahan British adalah filem British, sedangkan peratus filem British yang ditayangkan sebelum Perang Dunia Pertama meletus mencecah 40 peratus. Sebaliknya, filem terbitan Hollywood di Amerika semakin meningkat dan berpengaruh. Menurutnya, keadaan ini disebabkan oleh dua faktor: pertama, industri filem mempengaruhi perdagangan kerana filem menjadi iklan terpenting di dunia. Orang akan cuba meniru pakaian dan cara hidup seperti yang terpapar di filem, lalu menggalakkan perdagangan dan permintaan terhadap barangan Amerika. Faktor kedua adalah psikologi. Paparan daripada filem yang ditayangkan di seluruh dunia secara tidak langsung

mempengaruhi idea dan pandangan orang ramai. Filem sudah menjadi kaedah paling utama menyebarkan idea dan semangat kebangsaan. Justeru, Persidangan Imperial yang diadakan di England pada Januari 1926 telah membuat ketetapan supaya diberi kuota bagi filem terbitan British di seluruh tanah jajahan British. (CO 275/118/B118-B121)

Pindaan utama dalam Ordinan Teater 1928 adalah supaya kuota filem British yang ditayangkan di Malaya (termasuk Singapura) adalah 7½ peratus sehingga akhir Disember 1928, dinaikkan menjadi 10 peratus sehingga akhir Disember 1929, dan meningkat sebanyak lima peratus setiap tahun selepas itu sehingga mencapai had maksimum 30 peratus menjelang 1933 dan seterusnya. Filem British itu ditakrifkan sebagai yang filem dihasilkan oleh rakyat British atau syarikat British, tetapi tidak termasuk filem pendidikan, saintifik atau topikal. Adegan filem itu pula harus dirakamkan di studio di mana-mana Empayar British, kecuali sifat filem tersebut tidak memungkinkan rakaman tersebut. Selain itu, penulis karya asal juga haruslah rakyat British dan tidak kurang daripada 75% gaji dan bayaran filem mesti dibayar kepada rakyat British atau orang yang tinggal di Empayar British. Jika tidak, lesen panggung wayang akan dibatalkan atau ditarik balik. (CO 276/106 :1890)

Pada bacaan kedua Majlis Perundangan pada 31 Oktober 1927, seorang anggota Majlis, G.C. Clarke, telah mencadangkan supaya daripada menetapkan kuota tayangan filem Britain, lebih baik cukai terhadap filem British dikecualikan langsung. Walau bagaimanapun, mesyuarat menolak cadangan tersebut dan memutuskan untuk menunggu hasil keputusan takrif “filem British” dibuat di United Kingdom sebelum bacaan ketiga oleh Jawatankuasa Majlis bersidang selanjutnya. (CO 275/118/B138-B139)

Namun begitu, pindaan ini tidak dibincangkan untuk kali ketiga dan dengan itu tidak diluluskan untuk dikuatkuasa.

d) Ordinan Filem Sinematograf 1924 Pindaan 1928

Usul pindaan dibentangkan pada 12 Disember 1927. Pindaan pertama dibuat pada Fasal 7 yang menambah penandaan mana-mana filem sebagai Filem British atau Filem Asing, bagi menyokong Ordinan Teater (Pindaan) 1927 yang tidak diluluskan. Pindaan lain termasuk prosedur bagi penandaan filem pendua tanpa pemeriksaan terperinci, demi memudahkan tugas Penapis Filem. Setiausaha Kolonial turut diberi kuasa menyemak semula keputusan Jawatankuasa Rayuan dan kuasa menggeledah dan menahan. Maklumat ini kemudiannya boleh disalurkan kepada Ketua Polis supaya waran dapat dikeluarkan. Namun begitu, polis tidak memerlukan waran untuk bertindak menggeledah dan menahan sekiranya kelengahan mematuhi Fasal 17 akan menyebabkan lebih banyak kemudaratan. Selain itu, turut dipinda ialah pengecualian daripada peruntukan penerbitan filem di tanah jajahan untuk kegunaan persendirian, asalkan filem tersebut bukan filem lucu. (CO 275/118/B188)

Rang undang-undang ini telah dibaca kali ketiga pada 26 Mac 1928 dan diluluskan oleh Majlis Perundangan. Majlis bersetuju tidak memasukkan tambahan peruntukan pada ordinans ini supaya Penapis Filem melakukan tugas mengkategorikan dan menandakan mana-mana filem sebagai Filem British atau Filem Asing. Ini kerana jika tambahan tersebut dilakukan, banyak pindaan lain perlu dibuat untuk disesuaikan dengan Ordinans Teater dan Akta Imperial. (CO 276/108 :8)

e) Ordinans No. 35 (Perbandaran) Singapura, 1930

Pada suatu Mesyuarat Khas yang diadakan oleh Pesuruhjaya Perbandaran, Singapura, pada 26 September, 1930, antara lain meluluskan undang-undang kecil berkaitan peraturan Pembinaan Teater atau Panggung Wayang serta Kawalan dan Penyeliaan ke atas bangunan tersebut. Semua pindaan yang dilakukan sematamata berkaitan spesifikasi pembinaan bangunan, papan tanda keluar “OUT” yang bercahaya dan perlu dipasang di setiap pintu, ketinggian dan keluasan tangga bagi panggung yang boleh memuatkan lebih daripada 300 orang penonton, serta spesifikasi balkoni atau tingkat yang dibina di dalam panggung. Namun begitu, Ordinans ini hanya membabitkan soal bangunan panggung dan tidak ada yang berkaitan dengan penapisan kandungan filem. (CO 276/115 :547)

f) Ordinans Filem Sinematograf 1924 (No. 14) Pindaan 1935

Pindaan seterusnya bagi Ordinans Filem Sinematograf dibuat pada tahun 1935, dengan bacaan pertama pada 18 Februari, 1935. Ordinans ini bertambah menjadi 24 fasal, iaitu menggabungkan Fasal 5 tahun 1928, Fasal 23 tahun 1927 dan Fasal 13 tahun 1932, serta memperkenalkan empat pindaan lanjut. (CO 276/135 :11)

Pindaan pertama memperuntukkan pemilik filem dibenarkan mengambil gulungan filem yang disimpan digudang bagi menyediakan filem tersebut untuk serahan kepada Penapis Filem. Pindaan kedua pula menetapkan supaya Penapis Filem memberi alasan secara bertulis sekiranya dikehendaki oleh pemilik filem, tentang sebarang pemotongan yang dituntut. Seterusnya, sebarang pindaan terhadap filem tersebut diserahkan kepada pemilik untuk melakukannya. Manakala pindaan terakhir lebih menumpu kepada Jawatankuasa Rayuan Penapisan Filem. Jawatankuasa Rayuan keseluruhannya dilantik oleh Gabenor, tetapi bilangan pegawai Kerajaan yang menganggotai Jawatankuasa Rayuan kini tidak boleh melebihi empat orang. Pegawai bukan pegawai kerajaan akan dilantik seramai tiga orang, manakala tiga orang lagi anggota dilantik daripada kalangan Jaksa Pendamai (*Justice of Peace*) yang mereka pilih sendiri. Ordinans ini diluluskan oleh Majlis Perundangan pada 15 April, 1935 dan dipersetujui oleh Gabenor T.S.W Thomas pada 8 Mei, 1935 (CO 276/136 :32).

g) Ordinans Teater 1908 (Pindaan) 1935

Bacaan pertama pindaan terhadap Ordinans Teater 1908 tahun 1935 ini merupakan tambahan dan hendaklah dibaca bersama-sama dengan Ordinans yang sedia ada.

Bacaan pertama dibuat pada hari yang sama seperti pindaan pada Ordinans Filem Sinematograf tahun 1935 yang disebut sebelum ini.

Pindaan yang dibuat adalah supaya setiap panggung wayang memaparkan undang-undang kecil Majlis Perbandaran kawasan masing-masing di premis mereka, dan undang-undang kecil tersebut tidak lagi akan dicetak ke atas lesen panggung wayang mereka. Ini kerana, undang-undang kecil bagi setiap Majlis Perbandaran berbeza antara satu Negeri Selat dengan Negeri Selat yang lain, oleh itu tidak mudah dan tidak ekonomi mencetak undang-undang kecil tempatan masing-masing ke atas setiap lesen panggung wayang, seperti yang termaktub dalam Ordinans lama. Ordinans ini diluluskan oleh Majlis Perundangan pada 15 April, 1935 dan dipersetujui oleh Gabenor T.S.W Thomas pada 8 Mei, 1935. (CO 276/136 :32).

h) Undang-undang Kecil Teater (Perbandaran) Melaka, 1935

Undang-undang kecil ini merupakan penambahbaikan kepada undang-undang kecil tahun 1927, yang berasal daripada undang-undang kecil tahun 1891. Undang-undang kecil ini lebih mengkhusus spesifikasi binaan bangunan panggung wayang, kaedah penyenggaraan, serta peralatan dan kelengkapan yang dipasang di bangunan tersebut. Keselamatan penonton amat dititikberatkan terutama sekiranya berlaku kecemasan seperti kebakaran di panggung tersebut. Sekiranya pemilik panggung tidak mematuhi peraturan yang ditetapkan, Sijil Layak Menduduki (*Certificate of Fitness*) bagi bangunan tersebut tidak akan dikeluarkan oleh Majlis Perbandaran, selain dikenakan denda. Walau bagaimanapun, tiada peruntukan khusus yang terdapat dalam undang-undang kecil ini berhubung penapisan dari segi kandungan filem yang ditayangkan. (CO 276/135 :599)

i) Enakmen Filem Sinematograf (Kawalan), 1937 dan Enakmen Teater 1937 (Terengganu)

Enakmen ini berkuatkuasa pada 13 September 1937 di Terengganu bagi mengawal tayangan filem sinematograf di negeri tersebut. Semua filem yang ingin ditayangkan di Terengganu mestilah ditapis oleh Penapis Rasmi yang dilantik oleh Sultan, sekiranya filem tersebut belum lagi ditapis dan diluluskan oleh Penapis Rasmi, Negeri-negeri Selat dan Negeri-negeri Melayu Bersekutu. Peraturan lain dalam enakmen ini seperti bayaran penapisan, pembentukan Jawatankuasa Rayuan Penapisan Filem, penggeledahan premis tanpa waran dan sabit kesalahan, hampir sama seperti Ordinans Filem Sinematograf 1924 (No. 14) Pindaan 1935 yang dibuat di Singapura.

Selain Enakmen di atas, Terengganu juga menggubal Enakmen Teater 1937, tetapi Enakmen Teater ini lebih menjurus peraturan berkaitan keselamatan, pentadbiran dan pementasan panggung, seperti pemberian lesen panggung, tetapi tiada peruntukan khusus berhubung penapisan filem.

Perang dunia kedua dan pendudukan Jepun di Malaya (1942 – 1945)

Pemerintah Jepun sememangnya menyedari manfaat menggunakan filem bagi meluaskan pengaruh dan kuasa mereka ke atas rakyat Malaya, atau juga dikenali sebagai “*Nipponisation*”. Segala bentuk penayangan filem diletakkan di bawah kawalan salah seorang Kaisha, atau monopoli kerajaan pendudukan Jepun yang rasmi. Walau bagaimanapun, rakyat Malaysia dikatakan lebih gemar menonton filem dari Britain atau Amerika Syarikat berbanding filem Jepun. Oleh yang demikian, pemerintah Jepun telah mengharamkan semua filem ditayangkan di Malaya, kecuali filem Jepun (Van der Heide 2002a). Namun begitu, walaupun hanya filem Jepun yang ditayangkan di panggung wayang, tetapi tidak ramai yang keluar dan mahu menonton filem Jepun tersebut. Pemerintah Jepun membenarkan filem dari India, terutama filem Hindustan, ditayangkan kerana menganggap filem Hindustan ialah filem hiburan yang tidak membahayakan tetapi semua filem dari China diharamkan berikutan peperangan antara Jepun dan China pada masa itu (Van der Heide 2002b).

Kajian Wan Amizah (2008) mendapati bahawa dalam tempoh ini, tayangan filem terbahagi kepada dua kategori:

1. *Bunka Eiga Gekijio*, sebuah badan propaganda kerajaan yang hanya menayangkan filem warta dan filem pendidikan. Filem-filem kategori ini dicipta untuk menekankan semangat orang Jepun, sifat patriotisme orang Jepun, keunggulan Angkatan Tentera Jepun, kehebatan industri ringan dan industri berat orang Jepun, kepelbagaian sumber bahan Jepun, keupayaan kemahiran pengurusan orang Jepun, kepantasan pembinaan semula kawasan yang ditawan, kerjasama sepakat rakyat yang bebas dari penjajahan di Asia.
2. Wayang popular, yang menayangkan filem panjang bagi membiasakan rakyat Malaysia dengan budaya Jepun. Antaranya, termasuklah, kecemerlangan kehidupan keluarga Jepun, harmoni dalam sistem sosial Jepun, kemodenan tamadun Jepun tanpa mengorbankan budaya lama, seni dan muzik Jepun yang bermutu tinggi, kemuliaan menghormati orang tua, ketaatan kepada negara dan Maharaja.

Menurut Kratoska (1998), pihak Jepun beralih perhatian terhadap filem agak lama selepas mula menduduki Malaya, iaitu kira-kira setahun setengah. Pada masa penjajahan berlaku, ada laporan mengatakan terdapat 23,000 gulung filem Amerika Syarikat, Britain, China, Melayu dan India yang ditayangkan di negara itu. Filem yang terus disiarkan antaranya ialah *Dumbo* keluaran Walt Disney, *On Your Toes*, *The Night Key*, *Only Angels Have Wings*, *Winds of the Wasteland*, *A Child is Born* dan *Bulldog Drummond in Africa*. Walau bagaimanapun, mulai 1 September 1943, pihak Jepun mengarahkan supaya semua panggung wayang menghentikan tayangan filem dari Britain dan Amerika Syarikat, dan

sebaliknya menayangkan filem hebat dari Jepun sahaja. Tayangan filem dari Jepun yang pertama dibuat di Singapura, iaitu filem *The Union Jack is Down*, yang memaparkan kejatuhan Britain di Hong Kong. Filem *On to Singapore* dimulai dengan paparan sepasukan tentera sedang bergerak menaiki basikal ke arah Kuala Selangor sambil menyanyi riang, dan diakhiri dengan pihak British menyerah kalah. Satu lagi filem Jepun ialah *Opium War*, yang mengisahkan seorang saudagar Inggeris yang petah bercakap berjaya menguasai orang China yang lurus bendul. Sekiranya terdapat panggung wayang yang tidak berupaya menayangkan filem Jepun, maka mereka hendaklah menayangkan filem Melayu, China dan India buat kali kedua atau tiga.

Kajian yang dibuat oleh Krishnan (1989) pula mendapati kawalan terhadap akhbar dan penapisan filem agak longgar semasa tempoh awal pendudukan Jepun, iaitu kira-kira pada tahun 1945-47, tetapi antara tahun 1948-50, kawalan tersebut menjadi sangat ketat. Hamzah Hussin (2004) menceritakan beberapa filem Jepun yang terkenal waktu itu, antaranya *Singapore Sokogeko*, *Mara ka Singapura*, *Marat Na Tora* (Harimau Malaya) dan *Shina No Yoru* (Satu Malam di China). Semua filem ini menerapkan unsur propaganda yang cuba menonjolkan keikhlasan dan kebenaran Jepun dalam mewujudkan Asia Timur Raya. Namun begitu, terdapat sebuah filem yang tidak memaparkan unsur propaganda Jepun berjudul *Symphony Tokyo*, yang mengisahkan seorang gadis buta mendapati dunia ini tidaklah seindah yang disangkanya apabila matanya sudah celik. Semua filem yang berunsurkan perang, kecuali filem terbitan Jepun, dan filem Inggeris dari Hollywood dan Britain diharamkan sama sekali. Pemerintah Jepun bukan sahaja menguasai kandungan filem yang ditayangkan malah merampas dan mengambil alih semua panggung wayang untuk dijadikan markas mereka, contohnya panggung Cathay di Singapura menempatkan Jabatan Penyiaran Jepun, Jabatan Propaganda Tentera dan Biro Maklumat Tentera walaupun panggung tersebut masih juga dibuka untuk tontonan orang ramai di bawah nama *Dai Toa Gekkyo* (Uhde & Uhde 2000).

Salah satu kesan penjajahan Jepun adalah pendedahan rakyat Malaysia kepada gaya karya penggiat seni filem Jepun seperti Yasujiro Ozu, Kenji Mizoguchi dan Akira Kurosawa (Uhde & Uhde 2000). Filem Jepun membawa perubahan dari segi teknik pembikinan filem dan gaya naratif, hingga menjadi ikutan kepada P. Ramlee. Justeru, tempoh masa Pendudukan Jepun di Malaya memperlihatkan kawalan filem yang lebih tegas, dengan pengharaman semua filem Barat, serta membenarkan tayangan hanya filem Jepun yang berunsurkan propaganda.

UNDANG-UNDANG PENAPISAN PASCA PENDUDUKAN JEPUN

Selepas Jepun tewas dalam Perang Dunia Kedua, keadaan di Malaya menjadi huru-hara akibat kebangkitan ancaman komunis lalu menyebabkan dasar penapisan filem semakin diperketatkan. (Stevenson 1974).

j) Perisytiharan Filem Sinematograf British, 1946

Perisytiharan ini merupakan perundangan pertama berkaitan penapisan filem yang digubal selepas Perang Dunia Kedua, iaitu semasa pemerintahan British Military Administration. Pengumuman mengenainya disiarkan dalam *Gazette* bertarikh 15 Mac, 1946. Perisytiharan ini dibuat bagi menguatkuasakan kuota filem British dan mengehadkan tempahan awal filem sinematograf di seluruh pawagam “*first run theatres*” dan “*second run theatres*” di Singapura dan Tanah Melayu. Ini dilakukan demi merancakkan semula industri perfileman British yang merudum akibat perang. Oleh itu, perisytiharan ini sebenarnya adalah pernyataan semula dasar kuota filem British yang sudah mula diperkenalkan sejak tahun 1929, yang mahu sekurang-kurangnya 30% filem yang ditayangkan adalah filem British.

Menurut tafsiran Perisytiharan tersebut, “filem British” bermaksud semua filem sinematograf yang didaftarkan di Great Britain sebagai filem British di bawah peruntukan Akta Filem Sinematograf, 1927 atau Akta Filem Sinematograf 1938 di Britain. “Tempoh Kuota” pula ditafsirkan sebagai tempoh berurutan selama setiap 70 hari berturut-turut, dengan tempoh pertama dikira dari tarikh 17 Mac 1946.

Bagi menguatkuasakan kuota filem British tersebut, filem British yang panjangnya sekurang-kurangnya 5,000 kaki, hendaklah ditayangkan di setiap pawagam tidak kurang daripada tujuh hari bagi setiap tempoh kuota. Pemilik panggung juga mesti menghantar laporan penayangan filem pawagam masing-masing kepada Pengawal Tayangan Filem Sinematograf pada setiap minggu pertama setiap tempoh kuota. Walau bagaimanapun, pengecualian sama ada sebahagian atau sepenuhnya, boleh diberikan oleh Pengawal sekiranya terdapat kekurangan bekalan filem British atau apa-apa jua alasan lain. Sekiranya pemilik panggung gagal menayangkan kuota filem British tersebut, dan jika sabit kesalahan, dia akan dikenakan denda tidak melebihi 70,000 ringgit. Sekiranya gagal menghantar laporan atau menghantar laporan palsu, akan dikenakan denda sehingga 1,000 ringgit.

Bagi peraturan tempahan awal pula, pihak panggung hanya boleh membuat tempahan awal sehingga enam bulan sahaja. Sebarang perjanjian tempahan yang dibuat selepas 5 September 1945, sama ada di Singapura, Tanah Melayu atau tempat lain yang berkaitan, akan dianggap terbatal. Sekiranya pemilik panggung ingkar, mereka akan dikenakan denda sehingga 5,000 ringgit. Kedua-dua peraturan ini adalah selaras dengan usul Persidangan Filem Kolonial 1930.

k) Rang Undang-undang Ordinans Filem Sinematograf British, 1949

Rang Undang-undang ini dibincangkan dalam Majlis Perundangan pada Mei, 1948, bertujuan menambah baik peraturan Perisytiharan Filem Sinematograf British, 1946. Rang Undang-undang ordinans ini masih mengekalkan dasar kuota filem British, malah menambah tempoh tayangan daripada tujuh hari kepada sepuluh hari bagi setiap tempoh kuota. Menurut *Objects and Reasons* yang dinyatakan dalam Rang Undang-undang ini, dasar ini dipinda kerana bilangan

filem British sudah bertambah banyak berbanding sewaktu Perisytiharan 1946 dibuat. Walau bagaimanapun, dasar berkaitan tempahan awal telah dimansuhkan kerana didapati menyusahkan dan tidak perlu dikekalkan. Denda juga diturunkan daripada 70,000 ringgit kepada 10,000 ringgit sahaja. Peraturan baru ditambah supaya Mahkamah Daerah diberi bidang kuasa untuk mensabitkan kesalahan.

Namun begitu, ordinans ini tidak sempat diluluskan kerana terbatal (*lapsed*) sebelum Jawatankuasa Pilihan yang dilantik untuk mengkaji perkara ini menghantar laporan mereka.

Ke arah penggubalan Akta Filem Sinematograf 1952

Tempoh pasca Perang Dunia Kedua menampakkan situasi penapisan filem yang semakin sukar. British kembali memerintah Tanah Melayu setelah Jepun kalah dalam peperangan dan balik ke negara asal mereka, dan pemerintahan ini dinamakan British Military Administration. Pihak British mahu propaganda yang disebarluaskan oleh Jepun semasa perang dipulihkan secepat mungkin, dan salah satu cara adalah dengan mengkaji semula dan mengetatkan peraturan berkaitan penapisan filem, terutama demi mengekang pengaruh fahaman komunis dalam kalangan rakyat tempatan. Oleh itu, dasar dan sistem penapisan filem semakin diperhalusi apabila sebuah ‘Garis Panduan untuk Penapis Filem Singapura dan Persekutuan Malaya’ dikeluarkan pada 3 Februari, 1947.

Panduan umum kriteria penapisan ialah memotong atau menapis apa sahaja yang “*should offend the susceptibilities of the normal cinema-goer or encourage or instruct anti-social activity*”. Empat tema telah diperincikan bagi membantu penapis filem mentakrif dan mentafsir jenis adegan yang perlu ditapis:-

1. Polis

A. Adegan keganasan orang ramai atau individu hendaklah diteliti supaya tidak memaparkan:

- kepakaran atau kaedah baru menggunakan sebarang senjata, sama ada untuk menyerang atau untuk mempertahankan diri.
- Kaedah atau peluang baru untuk melanggar undang-undang atau melawan kaedah polis mengekalkan kedaulatan undang-undang

B. Implikasi filem seperti yang berikut hendaklah dibuang:

- Cadangan bahawa keadilan hanya dapat dicapai melalui keganasan dan bukan melalui proses keadilan biasa
- Menganggap penjenayah mendapat glamor atau perhatian umum di dalam masyarakat ini atau di mana-mana negara lain.

2. Hubungan antara kaum

Adegan yang mesti dipotong:

- Adegan yang mencetuskan semangat perkauman dengan menghina sesuatu kaum atau institusi mereka

- Adegan yang memaparkan penguasaan dan kebencian kaum.

3. Moral Awam

Adegan yang mesti dipotong adalah sebarang babak, lakonan atau dialog yang

- bercanggah dengan pekerti mulia sesuatu agama atau jantina
- merendahkan kedudukan moral sesuatu kaum.

4. Seram

Oleh sebab tiada perbezaan antara lesen “A” dan “U” di Malaya pada masa itu, pegawai penapis filem hendaklah sentiasa peka terhadap penonton kanak-kanak semasa menapis filem seram.

- adegan seram yang boleh menjejaskan peribadi penonton normal
- adegan yang menunjukkan kekejaman dan keseronokan sadistik pihak yang mengenakan seksaan
- adegan yang terlalu realistik kekejaman ke atas manusia atau haiwan, misalnya kaedah penyiksaan, babak hamburan darah atau tubuh yang sengaja diseksa ganas.

Pada masa ini, dasar kuota filem British yang diwajibkan sebelum kedatangan Jepun kini disambung semula disebabkan filem British kurang mendapat sambutan daripada rakyat tempatan, maka satu “Jawatankuasa yang Dilantik oleh Kerajaan Singapura bagi Menyiasat Perundangan Kuota Filem di Tanah Jajahan” ditubuhkan. Tujuan penubuhan jawatankuasa ini adalah untuk memberi cadangan kepada kerajaan Singapura berhubung isu kuota filem British pada tahun 1952. Berikutan cadangan yang dikemukakan oleh Jawatankuasa tersebut, beberapa pindaan dan semakan ke atas perundangan yang sedia ada dilakukan bagi menambah baik sistem dan dasar yang sedia ada. Sehubungan dengan itu, bagi menyelaraskan dan merangkumkan kesemua perundangan di atas ke dalam satu akta sahaja, maka Ordinans Filem Sinematograf 1952 pun dicadangkan.

Di Persekutuan Malaya, Rang Undang-undang akta tersebut dibaca kali pertama pada 19 November, 1952 dan bacaan kedua dan ketiga pada 22 November, 1952 (Federation of Malaya 1953a). Undang-undang ini dinamakan Ordinans Filem Sinematograf No. 76 tahun 1952 di Persekutuan Malaya. Dalam pada itu, Rang Undang-undang yang sama dibaca kali pertama untuk Negeri-negeri Selat di Singapura pada 16 Disember 1952 dan bacaan kedua dan ketiga pada Januari 1953, dinamakan Ordinans Filem Sinematograf No. 25 tahun 1953 di Singapura. Walau bagaimanapun, Ordinans Filem Sinematograf 1952 ini hanya berkuatkuasa di seluruh Malaya mulai 1 Mei, 1954 (Federation of Malaya 1954).

Antara perubahan utama yang dipinda bagi Ordinans baru ini ialah penubuhan suatu Lembaga Penapis Filem bagi menjalankan tugas menapis filem. Ini bermakna tugas menapis filem tidak lagi dilakukan oleh seorang Penapis sahaja. Di bawah Seksyen 3, Ordinans Filem Sinematograf 1952 ada memperuntukkan

supaya ditubuhkan suatu Lembaga Penapis Filem yang mengandungi tidak kurang daripada tiga orang ahli, termasuk seorang Pengerusi, kesemuanya akan menjadi Penapis Filem Sinematograf yang dilantik oleh Pesuruhjaya Tinggi. Selain itu, turut diperuntukkan ialah pelantikan bagi jawatan Timbalan Penapis, Penolong Penapis Filem, Inspektor Filem Sinematograf dan Lembaga juga disediakan seorang Setiausaha untuk tugas perkeranian dan bantuan lain. Denda terhadap kesalahan di bawah akta ini juga dinaikkan menjadi tidak melebihi seribu (1,000) ringgit manakala bilangan orang yang dianggap menjadi penonton filem juga dinaikkan menjadi sekurang-kurangnya lapan (8) orang termasuk pengendali projektor. Peruntukan berhubung serbuan tanpa waran oleh pihak polis terhadap mana-mana premis yang dipercayai menyimpan filem lucah masih lagi dikekalkan, serta polis juga dibenarkan merampas filem tersebut. Sesiapa yang ditangkap memiliki filem lucah akan dikenakan denda tidak melebihi seribu ringgit atau penjara tidak melebihi enam bulan sekiranya sabit kesalahan.

Jawatankuasa Rayuan turut bertambah keanggotaannya menjadi dua belas (12) orang, diketuai oleh seorang Pengerusi, Pesuruhjaya Polis atau seorang pegawai polis lain, Setiausaha Hal Ehwal Cina atau seorang pegawai lain, Pengarah Pendidikan atau seorang pegawai lain, yang kesemuanya dilantik oleh Pesuruhjaya Tinggi, serta dua wakil bagi setiap kaum Melayu, Cina, India dan Sri Lanka, yang dicalonkan oleh Ahli Hal Ehwal Dalam Negeri dan dilantik oleh Pesuruhjaya Tinggi. Korum bagi mesyuarat Jawatankuasa Rayuan ialah enam orang. Pengerusi, Timbalan Pengerusi atau anggota lain yang mempengerusikan mesyuarat juga diberi hak mengundi. Sekiranya Jawatankuasa Rayuan menolak sesuatu rayuan dan berpendapat rayuan tersebut remeh dan menyulitkan (*“frivolous atau vexatious”*), maka pihak perayu akan dikenakan denda atau yuran tambahan tidak melebihi dua ratus lima puluh (250) ringgit di samping yuran lain yang sudah ditetapkan.

Ordinans ini juga merupakan akta pertama yang menyebut secara khusus bidang kuasa penapisan filem diletakkan di bawah bidang kuasa Ahli Hal Ehwal Dalam Negeri, iaitu dalam Fasal 20. Pada bulan Mac 1951, Persekutuan Tanah Melayu yang pada masa itu belum lagi merdeka, telah mewujudkan sistem pentadbiran yang dinamakan Sistem Ahli (*Member System*) untuk mengetuai jabatan-jabatan tertentu dalam kerajaan. Jika sebelum ini Penapis Filem dan Lembaga Penapis Filem diletakkan di bawah kuatkuasa Polis, tetapi berikutan sistem pentadbiran Ahli ini, LPF dikeluarkan daripada bidang kuasa Polis. Pengawalan dan penguatkuasaan keselamatan negara dipecahkan kepada dua jabatan, iaitu Jabatan Dalam Negeri dan Jabatan Hal Ehwal Dalam Negeri. Polis kini diletakkan di bawah bidang kuasa Jabatan Dalam Negeri manakala Lembaga Penapis Filem diletakkan di bawah bidang kuasa Jabatan Hal Ehwal Dalam Negeri. Selepas Pilihanraya Persekutuan pertama pada 1955, Sistem Ahli telah dibubarkan dan digantikan dengan Sistem Menteri. Dengan kata lain, penggubalan Ordinans tahun 1952 ini mula memisahkan tugas dan fungsi penapisan filem dari pihak Polis, lalu menjadi satu badan penapisan tersendiri

iaitu Lembaga Penapis Filem. Sistem ini kekal sehinggalah ke hari ini walaupun Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri atau Kementerian Dalam Negeri sering bertukar nama, bergabung atau berpecah setiap kali berlakunya rombakan kabinet oleh Perdana Menteri Malaysia.

Fasal 26 pada Ordinan ini pula memperuntukkan sesiapa yang bercadang menerbitkan filem di Malaya bagi tujuan tayangan di dalam Persekutuan Malaya sahaja, maka beliau boleh menyerahkan skrip filem untuk dinilai oleh Lembaga Penapis Filem. Walau apapun, serahan ini tidak akan mempengaruhi peruntukan Ordinan ini untuk menapis semua filem yang ingin ditayangkan di Malaya, dan Lembaga atau Jawatankuasa Rayuan juga tidak terikat dengan serahan tersebut.

Bagi mengesahkan sesuatu filem tersebut sudah diluluskan untuk tayangan oleh pihak Lembaga Penapis Filem, maka Tanda Kelulusan akan dicop pada filem tersebut. Dua jenis Tanda Kelulusan disediakan mengikut jenis negatif filem. Rajah 2 menunjukkan Tanda Kelulusan Plet "A" yang akan ditampal pada filem 35 mm atau 16 mm, manakala Rajah 3 pula menunjukkan Tanda Kelulusan Plet "B" yang ditera dengan dakwat tidak luntur pada 3 inci terawal bagi filem 9.5 mm atau 8 mm. Kedua-dua Tanda Kelulusan ini akan mempunyai tandatangan Penapis yang meluluskan filem tersebut. Tanda Plet "B" ialah logo Lembaga Penapis Filem Malaya, berbentuk bulatan dengan jata LPF terletak di tengah-tengah bulatan tersebut, dan bertulis perkataan "PASSED BY BOARD OF FILM CENSORS, MALAYA". Plet "B" juga akan digunakan sebagai tanda kelulusan untuk sebarang gambar, fotograf, poster atau bentuk yang mengiklankan mana-mana filem yang ingin ditayangkan. Sistem penandaan tandatangan Penapis ini sudah diamalkan sejak tahun 1917 lagi, tetapi hanya pada tahun 1952 baru ada sistem Tanda Kelulusan yang lebih baik dan sistematik.

BOARD OF FILM CENSORS
MALAYA

This is to certify that this film

(Title)

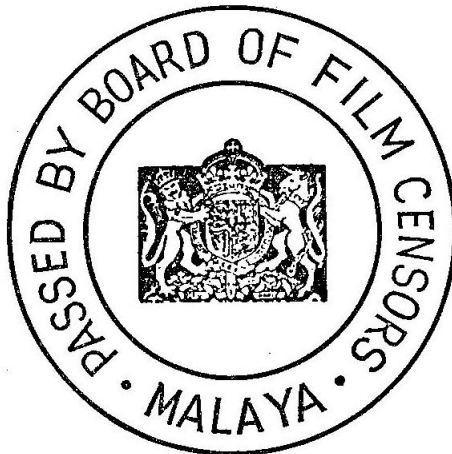
has been passed for exhibition.

No. (Signature).....

.....
Examiner

Chairman
Board of Film Censors
Malaya

Rajah 1 Tanda Kelulusan Plet "A" bagi Filem 35 mm atau 16 mm
Sumber: L.N. 769/1954. 27 Disember 1954. *The Cinematograph Films Ordinance, 1952 (No. 76 of 1952)*

Rajah 2 Tanda Kelulusan Plet "B" bagi Filem 9.5 mm atau 8 mm
Sumber: L.N. 769/1954. 27 Disember 1954. *The Cinematograph Films Ordinance, 1952 (No. 76 of 1952)*.

Sebaik sahaja Ordinan Filem Sinematograf 1952 ini dikuatkuasakan, maka keseluruhan Ordinan Filem Sinematograf Negeri-negeri Selat, Enakmen (Kawalan) Filem Sinematograf Negeri-negeri Melayu Bersekutu, Enakmen (Kawalan) Filem Sinematograf Terengganu No. 24/1356 dan bahagian 4 Enakmen Teater No. 44 Johor turut dimansuhkan. Nama Ordinan Filem Sinematograf 1952 kemudian ditukar menjadi Akta Filem Sinematograf 1952 pada pindaan 1966.

Penutup

Kajian ini mendapati bahawa dalam tempoh antara tahun 1924 hingga 1952, terdapat 11 pindaan dan perubahan yang berlaku pada perkembangan dan pembangunan undang-undang bagi sistem dan dasar penapisan filem sepanjang Tempoh ini. Daripada jumlah tersebut, dua rang undang-undang tidak diluluskan dan sekadar dibincangkan dalam Mesyuarat Majlis Perundangan sahaja, iaitu sekali pada tahun 1927 dan sekali lagi pada tahun 1949 ketika pemerintahan British Military Administration.

Penapisan filem digubal dan dikuatkuasa mengikut negeri tertentu dan tidak meliputi seluruh Tanah Melayu, iaitu Ordinan Filem Sinematograf 1935 dan Perisytiharan Filem Sinematograf 1946 untuk Negeri-negeri Selat (Singapura, Melaka dan Pulau Pinang), Enakmen (Kawalan) Filem Sinematograf 1927 untuk semua Negeri-negeri Melayu Bersekutu (Perak, Pahang, Selangor dan Negeri Sembilan), Enakmen (Kawalan) Filem Sinematograf 1937 untuk negeri Terengganu serta Seksyen 4 Enakmen Teater 1919 untuk negeri Johor sahaja. Sebagai sebahagian negeri di bawah lindungan British, negeri Sarawak dan Borneo Utara turut mematuhi Ordinan Filem Sinematograf yang berkuatkuasa di Negeri-negeri Selat walaupun tiada peruntukan khusus di kedua-dua wilayah tersebut.

Semua tugas penapisan filem di bawah Ordinan dan Enakmen yang tersebut di atas dilakukan oleh Penapis Filem Rasmi yang beroperasi di Singapura. Justeru, hampir kesemua negeri di Tanah Melayu, Singapura, Sabah dan Sarawak mempunyai peruntukan berkaitan dasar dan sistem penapisan filem, kecuali Kedah, Kelantan dan Perlis. Ketiga-tiga negeri yang terkemudian ini adalah di bawah bidang kuasa Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu yang mempunyai autonomi pemerintahannya sendiri dan tidak tertakluk pada peruntukan undang-undang bagi Negeri-negeri Selat atau Negeri-negeri Melayu Bersekutu. Walau bagaimanapun, menjelang penghujung 1952, seluruh Tanah Melayu serta Singapura dan Borneo Utara sudah menggabungkan dan mengguna pakai satu undang-undang dan dasar yang sama untuk kawalan dan penapisan filem.

About the authors

***Dr Wan Amizah Wan Mahmud** was a former staff of TV3 Malaysia and currently lectures in UKM. Her research areas include film censorship, communication policy and media translation /subtitles. **Assoc. Prof. Dr. Faridah Ibrahim** was a former journalist from Utusan Malaysia and now lectures in Economics of*

Communication Industries and undertakes extensive research on peace journalism, media ethics and professionalism and film studies. Associate Professor Fuziah Kartini Hassan Basri is currently Head of Media Communication Program and her research interests include popular culture, film and gender studies; and Dr Normah Mustaffa is the current Chair of the School of Media and Communication Studies, UKM, and her area of research covers new media and online journalism. The authors can be contacted at wan_amizah@ukm.my, fbi@ukm.my, fuziah@ukm.my and normahm@ukm.my, respectively.

Rujukan

- CO 275/109. *Short-hand report of the Proceedings of the Legislative Council Straits Settlements*. 17 Disember 1923. B37-B38.
- CO 275/111. *Short-hand report of the Proceedings of the Legislative Council Straits Settlements*. 18 Februari 1924. B14-B16.
- CO 275/118. *Short-hand report of the Proceedings of the Legislative Council Straits Settlements*. 10 Oktober 1927. B118-B121.
- CO 275/118. *Short-hand report of the Proceedings of the Legislative Council Straits Settlements*. 31 Oktober 1927. B138-B139.
- CO 275/118. *Short-hand report of the Proceedings of the Legislative Council Straits Settlements*. 12 Disember 1927. B188.
- CO 276/106. *Straits Settlement Government Gazette*. :1890
- CO 276/108. *Straits Settlement Government Gazette*.:8
- CO 276/115. *Straits Settlement Government Gazette*. :547
- CO 276/135. *Straits Settlement Government Gazette*. :11
- CO 276/135. *Straits Settlement Government Gazette*. :599
- CO 276/136. *Straits Settlement Government Gazette*. :32
- CO 875/51/4. *Extract from Report of Conference of Public Relations Officers* – Jun, 1951.
- Fuziah Kartini Hassan Basri & Raja Ahmad Alauddin. (2003). *The search for a Malaysian cinema: between U-Wei Shaari, Shuhaimi, Yusof and LPFM*. Dlm. Samsudin A. Rahim (pnyt.). *Isu-isu komunikasi*. Bangi: Pusat Pengajian Media dan Komunikasi UKM.
- Kratoska, P.H. (1998). *The Japanese occupation of Malaya*. London: Allen & Unwin.
- Krishnan, P. (1989). *Press and film censorship in colonial Singapore 1915-1959*. Latihan Ilmiah. Jabatan Sejarah, Universiti Nasional Singapura.
- L.N. 769/1954. 27 Disember 1954. *The Cinematograph Films Ordinance, 1952* (No. 76 of 1952).
- Singapore. (1952). *Report of a Committee appointed by the Government of Singapore to inquire into the Film Quota Legislation of the Colony, Appendix A*.
- Stevenson, R. (1974). *Cinema and censorship in colonial Malaya*. *Journal of South East Asian Studies*. 5(2) :224.

- Uhde, J. & Uhde, Y.N. (2000). *Latent images: Film in Singapore*. Singapore: OUP.
- Van der Heide, W. (2002a). *Border crossings and national culture*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Van Der Heide, W. (2002b). *Malaysian cinema, Asian film*. Amsterdam: Amsterdam Uni Press.
- Wan Amizah Wan Mahmud. (2008). *Perkembangan dan Pembangunan Sistem dan Dasar Penapisan Filem Di Malaysia*. Tesis PhD Universiti Kebangsaan Malaysia. Tidak terbit.